

ARAŞTIRMA

ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ NEDENİ İLE GEÇİCİ GÖÇ YAŞAYAN ÖĞRENCİLERİN KENDİLİK ALGILARI*

Hülya ARSLANTAŞ*

Filiz ADANA**

Alınış Tarihi:23.03.2009

Kabul Tarihi:23.10.2009

ÖZET

Bu çalışma üniversite eğitimi nedeniyle geçici göç yaşayan öğrencilerin kendilerini çeşitli boyutlarda nasıl gördüklerine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı tipteki araştırmanın örneklemini Kafkas Üniversitesi Kars Sağlık Yüksekokulunda öğrenim gören 125 birinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında araştırmacılarca geliştirilen 8 soruluk anket ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin gelir düzeyi ile Sosyal Karşılaştırma Ölçeği puanları karşılaştırılmış, geliri giderinden az olan öğrencilerin fazla olanlara göre Sosyal Karşılaştırma Ölçeği puanları anlamlı bir şekilde düşük bulunmuştur ($x^2 = 9.123$, $p=0.010$). Ayrıca, Ege ve Akdeniz Bölgesinden gelenlerin Doğu Anadolu Bölgesinden gelen öğrencilere göre Sosyal Karşılaştırma Ölçeği anlamlı bir şekilde düşük ($x^2 = 13.336$, $p=0.038$) bulunmuştur.

Üniversite eğitimi nedeniyle geçici göç yaşayan öğrencilerin benlik imgeleri; ekonomik durumları ve göç ettikleri bölgelerle yakından ilişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Üniversite Öğrencisi, Kendilik algısı.

ABSTRACT

Self-Perception of Temporarily Migrating Students for University Education

This study was carried out to determine self-perception in various dimensions of students who migrated temporarily due to the university education.

Study sample of this descriptive study included 125 first year students of Kafkas University Kars Health School. Data were collected via an 8-item questionnaire prepared by investigators and Social Comparisons Measure. Incomes and Social Comparisons Measures of students were compared. It was found that Social Comparisons Measure scales of students with incomes less than their expenses were significantly less than students with higher incomes than their expenses ($x^2 = 9.123$, $p=0.010$). Furthermore, students from Aegean and Mediterranean Regions had significantly less than those from East Anatolia ($x^2 = 13.336$, $p=0.038$).

The self-perception of students temporarily migrating for university education depends on their economical statuses and the regions from where they came.

Keywords: Migration, University Students, Self-Perception

GİRİŞ

Genel olarak göç tanımları incelendiğinde göç kavramının çok boyutlu ve karmaşık bir yapısının olduğu görülmektedir. Bu durum göç kavramının tanımlanması, ölçülmesi, çözümlenmesi ve yorumlanmasında problemler yaşanmasına neden olmaktadır. Göç, insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Sosyal, kültürel, ekonomik ve politik bazı değişikliklere yol açabileceği gibi aynı zamanda bu tür değişikliklerden de kaynak alabilir. Tarihin ilk göçleri coğrafi şartlarla kombine bir şekilde yiyecek bulma ihtiyacından ortaya çıkmıştır.

Güncel göç olaylarının temelinde ise doğal, ekonomik, sosyal ve politik faktörler bulunmaktadır (Aker ve ark. 2002, Topçu ve Beşer 2006, Toroğlu 2007).

Göçlerin, isteğe bağlı göç, zoraki göç, devamlı ya da geçici göç, transit göç, illegal göç, aşamalı-aşamasız göç, zincirleme göç gibi farklı şekilleri bulunmaktadır. Ancak en çok iç göç ve dış göç olarak gruplandırma yapılmaktadır (Topçu ve Beşer 2006). Göç, bu süreci yaşayan herkes için sarsıcı bir deneyim olmakla beraber tüm bireyler farklı düzeylerde ve farklı yönlerde bu süreçten etkilenmektedir (Gün 2002).

* Adnan Menderes Üniversitesi Aydın SYO Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı (Yrd. Doç. Dr.)

** Adnan Menderes Üniversitesi Aydın SYO Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı (Yrd. Doç. Dr.)

Göç yaşantısında çevresel değişimin ani ve hızlı olması göçün bireyler üzerindeki etki düzeyini artırmaktadır (Moilanen et al. 1998). Uluslararası Göç Örgütü (IOM) tarafından hazırlanan raporda göç edenlerin sağlık gereksinimleri olarak; enfeksiyon hastalıklarının kontrolü, acil gereksinimlerin karşılanması, zihinsel ve fiziksel sağlığın geliştirilmesi, kronik hastalıklarda bakım, sağlıkları üzerine etkili olan sağlık inançları ve kültürel faktörlerin ortadan kaldırılması olarak ifade edilmektedir (<http://www.iom.int/jahia/jsp/index.jsp>2009).

Hangi nedenle yapılmış olursa olsun göçün insan sağlığını olumsuz etkilediği çeşitli araştırmalarla kanıtlanmıştır. Hyman ve Gruge (2002) çalışmalarında göç sürecinin uzun vadede sağlığın temel belirleyicilerini (sosyal ve fiziksel çevre, sağlık davranışları, iş ve gelir durumu vb) olumsuz yönde etkileyebildiğini, sigara ve alkol tüketimi, yüksek kalorili diyet gibi sağlık açısından riskli davranışların göç eden gruplarda yoğun bir şekilde görüldüğünü ifade etmektedirler. Göç eden bireyler birçok stresörle karşı karşıya kalmakta, stresin sağlık üzerindeki negatif etkisine ve stresle başa çıkma mekanizmalarının yetersizliğine bağlı olarak fizyolojik ve psikolojik kökenli birçok sağlık problemi ile karşılaşmaktadırlar (Bernstein 2007). Haasen ve Sardashti (2000) İranlı göçmenlerle yaptıkları çalışmada göçmenlerin yarısının depresyon tanısı aldıklarını bulmuşlardır. Aynı çalışmada depresif olanlarda olmayanlara göre sosyal yalıtımın, göç stresinin, kültürleşme sürecinin daha uzun olduğu bulunmuştur. Amerika'da Meksikalı göçmenlerle yapılan bir çalışmada ise düşük gelir düzeyi, gelecek için negatif beklentiler ve umutsuzluğun fazla olduğu bildirilmiştir (Hovey 2000a). Göçmenlerde aile disfonksiyonu, etkisiz sosyal destek, geleceğe yönelik umutsuzluk, düşük sosyoekonomik durum, düşük eğitim ve gelir seviyesi depresyonun nedenleri arasında sayılmaktadır (Hovey 2000b). Shen ve Takeuchi (2001) 983 Çinli Amerikalıda yaptıkları çalışmada kültürleşme sürecinin uzun olmasının depresif belirtilerin fazlaşmasına katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir. Aynı çalışmada kültürleşmenin daha fazla olmasının sosyoekonomik düzeyin yüksekliğiyle ilişkili olduğu; sosyal desteğin iyi olması, negatif kişilik özelliğinin az olması, daha iyi sağlık algısı, daha düşük stresin depresif belirtilerin azalması ile ve sosyoekonomik seviyenin yüksekliği ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Ponizovsky ve arkadaşları

(2009) yaptıkları araştırmada kültürleşme stresinin fazla olmasının, aile disfonksiyonun, etkisiz sosyal desteğin, düşük benlik saygısının, göç kararını onaylamamanın ve yüksek eğitim seviyesinin depresyon ve anksiyeteyi arttırdığını belirtmişlerdir.

Özellikle çocuk ve ergenlerde göç yaşantısının etkileri daha olumsuz olabilmektedir. Magwaza (1994) çocuk ve ergenlerin göç sürecinde yetişkinlerden daha fazla risk altında olduklarını belirtmekte ve bunun nedenini göçle birlikte gelen ani değişim ve fiziksel-ruhsal büyümeyle aynı anda baş etme zorunluluğuna bağlamaktadır. Göç eden çocuk ve ergenlerde en sık rastlanan sorunların davranış bozukluğu, ilaç kötüye kullanımı, kimlik karmaşası, düşük benlik saygısı, kaygı bozukluğu, depresyon, somatik bozukluklar, çift dillilikten kaynaklanan sorunlar, altını ıslatma, düşük akademik başarı ve kuşak çatışması olduğu belirtilmektedir (Sam and Berry 1995, Aker ve ark. 2002).

Bu çalışma üniversite eğitimi nedeni ile geçici göç yaşayan öğrencilerin başkaları ile kıyasladıklarında kendilerini çeşitli boyutlarda nasıl gördüklerine ilişkin algılarını belirlemek amacı ile yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışma Kafkas Üniversitesi Kars Sağlık Yüksekokulunda öğrenim gören sağlık memurluğu ve hemşirelik öğrencileri ile yapılmıştır. 1992 yılında kurulan Kafkas Üniversitesi 8 ayrı yerleşkede 6 Fakülte, 2 Yüksekokul, 5 Meslek Yüksekokulu, 1 Devlet Konservatuvarı, 3 Enstitü, 6 Araştırma Merkezi olmak üzere toplam 23 akademik birime, 468 öğretim elemanına ve yaklaşık 14 bin öğrenci kapasitesine sahiptir. Üniversiteye her yıl büyük çoğunluğu bölge dışından olmak üzere yaklaşık 4 bin öğrenci kayıt yaptırmaktadır.

Kars Sağlık Yüksekokulu 1996 tarihinde kurulmuş olup 1998-1999 Eğitim-Öğretim yılında öğretime başlamıştır. Yüksekokul hemşirelik ve sağlık memurluğu bölümlerinden oluşmakta ve 2006 yılından itibaren sadece hemşirelik eğitime devam etmektedir. Halen 2 öğretim üyesi, 7 öğretim görevlisi ve 7 İdari Personel ile faaliyetlerine devam etmektedir. Kars Sağlık Yüksekokuluna özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden olmak üzere ülkemizin her bölgesinden öğrenci eğitim-öğretim amacı ile gelmektedir.

Öğrencilerin bir kısmı Kredi ve Yurtlar Kurumuna ait yurtlar ile özel yurtlarda barınma ihtiyaçlarını karşılayabilmekte ancak önemli bir kısmı da kiralık konutlarda kalmaktadırlar. Öğrencilerin eğitimine katkıda bulunabilmek için verilen devlet kredisi ve burs imkânlarının yanı sıra öğretim elemanları ve idari personellerin katkılarıyla da burslar verilmekle birlikte çetin bir iklime; dolayısıyla da zor hayat şartlarına sahip Kars'ta bu destekler çok yetersiz kalmaktadır. Kars'ta öğrencilerin katılabileceği sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler de oldukça sınırlıdır.

Tanımlayıcı tipteki araştırmanın evren ve örneklemini Kafkas Üniversitesi Kars Sağlık Yüksekokulunda öğrenim gören 125 birinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. 2006–2007 akademik ders yılı/güz döneminde hemşirelik ve sağlık memurluğu bölümleri birinci sınıfta öğrenim gören tüm öğrenciler örnekleme dahil edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrenciler araştırma konusu ile ilgili bilgilendirilmiş ve sınıf ortamında anketleri doldurmaları sağlanmıştır. Anket uygulaması 1 ders saati sürmüştür. Öğrencilerden sözlü-yazılı onam alınmıştır.

Verilerin toplanmasında literatür doğrultusunda hazırlanan ve araştırmacılarca geliştirilen 8 soruluk anket formu ve Gilbert ve arkadaşları (1991) tarafından geliştirilen; Şahin ve Şahin (1992) tarafından Türkiye'ye uyarlanan Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (SKÖ) kullanılmıştır.

Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (SKÖ): Bu ölçek ruhsal sorun belirtileri yüksek olan kişilerin, kendilerini başka insanlarla karşılaştırırken önemli kişilik boyutlarında olumsuz değerlendirme yaptıkları hipotezi ile hazırlanmıştır. Gilbert ve arkadaşları (1991) tarafından 5 madde halinde biçimlendirilen ölçek, Şahin ve Şahin'in (1992) yapmış olduğu bir çalışma sonucu bazı maddelerin eklenmesi ile

18 maddelik bir ölçek haline getirilmiştir. 1–6 arası likert tarzında puanlanan bir ölçektir. Ölçeği dolduran bir kişi ölçekten 18–108 arasında puan almaktadır. Yüksek puanlar olumlu benlik şemasına, düşük puanlar ise olumsuz benlik şemasına işaret eder. Ölçeğin orijinalinden elde edilen Cronbach alfa katsayısı .87 olarak belirtilmektedir. Özelliklerin Beck Depresyon Envanteri ile korelasyonlarında $r = -.57$ ve $r = -.77$ arasında değişmektedir. Yukarıda söz edilen ve toplam 540 ortaokul, lise ve üniversite öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada da ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .79 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bu haliyle depresif belirtileri yüksek ve düşük olan grupları başarılı olarak ayırt edebildiği görülmüştür. Ayrıca ölçeğin BDE ile arasındaki korelasyon $-.19$ ($p < .001$) olarak bulunmuştur. Şahin ve Şahin (1992)'in bu çalışmasında ölçekten alınan puanlar, örneklem grubu 12–14, 15–17 ve 18–26 olmak üzere üç ayrı yaş grubuna bölünerek karşılaştırılmış ve bu üç ayrı yaş grubu arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Araştırma verileri bilgisayar ortamında değerlendirilmiş olup, istatistiksel analizlerde aritmetik ortalama, yüzdelik hesaplamalar da ki kare, t testi, Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 19.52 ± 1.51 olup; % 72.8 kız ($n = 91$); % 27.2'si erkek ($n = 34$); % 68'i hemşirelik ($n = 103$); %32'si sağlık memurluğu ($n = 40$) öğrencisidir. Öğrencilerin çoğunluğu Doğu Anadolu Bölgesinden gelmiş ($n = 28$, %22.4); yurttan kalmakta ($n = 88$, %70.4), çekirdek aileye sahip ($n = 93$, %74.4), orta gelir düzeyine sahip ($n = 103$, %82.4), 5'ten daha fazla kardeşe sahip ($n = 42$, %33.6) öğrencilerdir (Tablo 1).

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri

		Sayı	%
Yaş	$\bar{X} = 19.52 \pm 1.51$		
Cinsiyet	Kadın	92	72.8
	Erkek	34	27.2
Bölüm	Hemşirelik	85	68.0
	Sağlık Memurluğu	40	32.0
Geldiği Yer	Marmara Bölgesi	6	4.8
	Ege Bölgesi	9	7.2
	Akdeniz Bölgesi	21	16.8
	Karadeniz Bölgesi	25	20.0

Geldiği Yer	İç Anadolu Bölgesi	16	12.8
	Doğu Anadolu Bölgesi	28	22.4
	Güney Doğu Anadolu Bölgesi	20	16.0
Kaldığı Yer	Ev	36	28.8
	Yurt	88	70.4
	Misafirhane	1	0.8
Aile Tipi	Çekirdek aile	93	74.4
	Geniş aile	28	22.4
	Tek ebeveynli aile	4	3.2
Ekonomik Durum	Gelir giderden az	10	8.0
	Gelir gidere denk	103	82.4
	Gelir giderden fazla	12	9.6
Kardeş Sayısı	1 kardeş	18	14.4
	2 kardeş	28	22.4
	3 kardeş	26	20.8
	4 kardeş	11	8.8
	5 kardeş ve üzeri	42	33.6

Tablo 2. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin SKÖ Puan Ortalamaları

SKÖ	$\bar{X} \pm SS$	Min.	Mak.
	79.28 ±14.02	42.00	104.00

Çalışmaya katılan öğrencilerin SKÖ puan ortalamaları 79.28 ±14.02'dir. Öğrencilerin orta düzeyde bir SKÖ puanına sahip oldukları görülmektedir.

Birçok araştırmada da bizim bulgularımızı destekler nitelikte hemşirelik öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamaları orta seviyede bulunmuştur (Kahrıman 2005, Burnard et al. 2001, Dinçer 2008, Karadağ ve ark. 2008).

Özen ve arkadaşlarının (2001) yaptığı çalışmada göç yaşayan kız öğrencilerin SKÖ puan ortalamaları, göç yaşayan erkek öğrencilerinkinden anlamlı derecede yüksek bulunmuş; diğer sosyodemografik değişkenlerle SKÖ puan ortalamaları arasında bir ilişkiye rastlanmamış; gelir düzeyleri ve geldikleri yer

arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 3 ve 4).

Karadağ ve arkadaşları (2008) yaptıkları çalışmada öğrencilerin kardeş sayısı azaldıkça benlik saygısı puan ortalamalarının anlamlı şekilde arttığını saptamışlardır.

Bu araştırma bulguları cinsiyet ve kardeş sayısı açısından Karadağ ve arkadaşlarının bulgularıyla benzerlik göstermemektedir.

Öğrencilerin SKÖ Puan Ortalamaları ile sosyo demografik özellikleri karşılaştırılmış öğrencilerin yaş, cinsiyet, bölüm, kaldığı yer, aile tipi ve kardeş sayıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış;

Tablo 3. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin SKÖ Puan Ortalamaları İle Gelir Durumlarının Karşılaştırılması

	Sayı	Ortalama	X ²	df	P
Gelir Düzeyi	Gelir giderden az	10	38.15	9.123	2 0.010
	Gelir gidere denk	103	62.85		
	Gelir giderden fazla	12	84.96		

Öğrencilerin gelir düzeyi ile SKÖ puanları karşılaştırılmış, geliri giderinden az olan öğrencilerin geliri giderinden fazla olan

öğrencilere göre SKÖ puanları anlamlı bir şekilde düşük ($\chi^2=9.123$, $p=0.010$) bulunmuştur. Çalışmalarda, göç ile birlikte ekonomik durumda

azalma olduğu ve bununda benlik saygısında düşmeye neden olduğu, göçle beraber ergenin benlik saygısında düşme olduğu bildirilmiştir (Sam and Berry 1995, Gün ve Bayraktar 2008, Ponizovsky et al. 2009).

Karadağ ve arkadaşları (2008) yaptıkları çalışmada ailenin gelir düzeylerine göre öğrencilerin benlik saygısı ortalamaları karşılaştırıldığında gelir düzeyi düşük olanların benlik saygısı puan ortalamalarının anlamlı şekilde düşük olduğunu belirtmişlerdir. Göç eden gruplar, göç etmeyen gruplardan daha

yüksek oranlarda yaşadıkları en önemli sorunun “ekonomik” olduğunu belirtmişlerdir (Gün ve Bayraktar 2008).

Bu bulgular bizim araştırma bulgularımızla benzer niteliktedir. Ekonomik durumun düşük olması bireylerin benlik saygılarını olumsuz etkileyen faktörlerdendir. Bireylerin satın alma gücünün yüksek olmasının, ailenin maddi durumunun iyi oluşunun bireyin kendine olan güvenini arttıracığı bununda benlik saygısının artmasına olumlu katkı sağlayacağı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin SKÖ Puan Ortalamaları İle Geldikleri Bölgenin Karşılaştırılması

		Sayı	Ortalama	X ²	df	P
Geldiği Yer	Marmara Bölgesi	6	57.00	13.336	6	0.038
	Ege Bölgesi	9	49.11			
	Akdeniz Bölgesi	21	55.02			
	Karadeniz Bölgesi	25	59.92			
	İç Anadolu Bölgesi	16	58.56			
	Doğu Anadolu Bölgesi	28	84.43			
	Güney Doğu Anadolu Bölgesi	20	57.43			

Öğrencilerin geldikleri yerler ile SKÖ arasında ilişkiye bakılmış; Ege ve Akdeniz Bölgesinden gelenlerin Doğu Anadolu Bölgesinden gelen öğrencilere göre SKÖ anlamlı bir şekilde düşük ($x^2=13.336$, $p=0.038$) bulunmuştur.

Gün ve Bayraktar (2008) yaptıkları çalışmada İzmir’e Mardin den göç etmiş ergenlerin benlik saygısı puanlarının, İzmir doğumlu, Kızıltepe-Nusaybin doğumlu, Kızıltepe-Nusaybin’e göç etmiş ve köy doğumlu ergenlerin benlik saygısı puanlarından daha düşük olduğunu bildirmişlerdir. Kendi bölgeleri arasında göç eden ergenlerin benlik saygısı puanlarında bir etkilenme olmadığı bulunmuştur.

Bizim bulgularımızın nedeninin öğrencilerin ülkemizin daha ılıman ve sosyokültürel açıdan daha gelişmiş bölgelerinden, yaşam şartları ve sosyal olanakları çok daha kısıtlı bir bölgesine gelmiş olmaktan kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Ayrıca özellikle Kafkas Üniversitesi Doğu ve

Güneydoğu Anadolu Bölgesinden gelen öğrencilerin ön sıralardaki tercihi olmasına rağmen batı bölgelerindeki öğrenciler için daha gerilerde tercih edilmekte ve bu öğrenciler kuruma ve İl’e yönelik aidiyet hislerini daha geç geliştirebilmektedirler. Bu durumun da benlik saygısını olumsuz etkilemiş olabileceği de düşünülmüştür.

SONUÇ

Üniversite eğitimi nedeni ile geçici göç yaşayan öğrencilerin benlik imgeleri ekonomik durumları ve göç ettikleri bölgeler ile yakından ilişkilidir.

Bu sonuç doğrultusunda:

Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısını etkileyen etmenlerin incelendiği daha geniş örneklemler ve farklı kurumları kapsayan araştırmalar yapılması,

Üniversiteye yeni başlayan öğrencilere yönelik uyum programlarının uygulanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aker T, Ayata B, Özeren M ve ark.** (2002). Zorunlu iç göç: Ruhsal ve toplumsal sonuçları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 3: 97-103
- Bernstein KS** (2007). Mental health issues among urban Korean American immigrants. *Journal of Transcultural Nursing* 18(2): 175-180.
- Burnard P, Hebden U, Edwards D** (2001). Self-esteem and student nurses: An account of a descriptive study. *Nursing and Health Sciences* 3: 9-13.
- Dinçer F** (2008). Hemşirelik ve Ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniv. Sađl. Bil. Enst. Adana.
<http://bliss.cukurova.edu.tr/cgibin/w3cat?d=cukurtez&n=0004318> (erişim : 16.02.2009).
- Gilbert PS, Allan S, Trent D** (1991). A Social Comparison Scale: Psychometric Properties and Relationship to Psychopathology. *Personality and Individual Differences* 19(3): 293-299.
- Gün Z** (2002). Ergen ruh sağlığı ve göç. Ege Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniv. Sosy. Bil. Enst. İzmir.
- Gün Z, Bayraktar F** (2008). Türkiye’de iç göçün ergenlerin uyumundaki rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi* 19(2): 167-176.
- Haasen C, Sardashti H** (2000). Relationship between depression and psychosocial stress among Iranian emigrants. *Psychiatr Prax* 27(2):74-76.
- Hovey JD** (2000a). Psychosocial predictors of acculturative stress in Mexican immigrants. *American Journal of Psychology* 134(5):490-502.
- Hovey JD** (2000b). Psychosocial predictors of depression among Central American immigrants. *Psychol Rep Journal Article* 86(3 Pt 2):1237-1240.
- Hyman I, Gruge S** (2002). A review of theory and health promotion strategies for new immigrant women. *Canadian Journal of Public Health* 93(3):183-187.
- Kahrıman İ** (2005). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygıları ve atılganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 9 (1): 24-32.
- Karadağ G, Güner İ, Çuhadar D ve ark.** (2008). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin benlik saygıları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi* 3(7): 29-42.
- Magwaza AS** (1994). Migration and psychological status. *The Journal of General Psychology* 155: 283-289.
- Moilanen I, Antero M, Hanna E et al.** (1998). Long term outcome of migration in childhood and adolescents. *International Journal of Circumpolar Health* 57: 180-187.
- Özen Ş, Antar S, Özbulut Ö ve ark.** (2001). İç göç yaşayan bir grup lise öğrencisinde ruhsal belirti şiddetinin cinsiyet ile ilişkisi. *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi* 8(3): 156-162.
- Ponizovsky AM, Radomislensky I, Grinshpoon A** (2009). Psychological distress and its demographic associations in an immigrant population: findings from the Israeli National Health Survey. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry* 43:68-75.
- Sam DL, Berry JW** (1995). Acculturative stress among young immigrants in Norway. *Scandinavian Journal of Psychology* 36(1):10-24.
- Shen BJ, Takeuchi DT** (2001). A Structural Model of Acculturation and Mental Health Status Among Chinese Americans. *American Journal of Community Psychology* 29(3). 387-418.
- Şahin NH, Şahin N** (1992). Adolescent guilt, shame and depression in relation to sociotropy and autonomy. Paper presented at the World Congress of Cognitive Therapy, June 17-21, Toronto, Canada.
- Topçu S, Beşer A** (2006). Göç ve sağlık. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 10(3): 37-42
- Toroğlu E** (2007). Niđe İli’nde göç faktörleri ve göçler. *Coğrafi Bilimler Dergisi* 5(1):75-96.
- IOM:** <http://www.iom.int/jahia/jsp/index.jsp> (Erişim: 16.01.2009).